

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Факультет технології і організації виробництва

Кафедра менеджменту

«До захисту допущено»
Зав. кафедри менеджменту

(підпис) Сарбаш Л.Д.
(ініціали, прізвище)
« ____ » _____ 2018р.

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавр
(освітній ступінь)

на тему «Організація та методика обліку і аналіз виконання кошторису
бюджетної установи» (за матеріалами Управління соціального захисту
населення ЯРДА)

Виконала: студентка 3 курсу, групи ОіПзп-16
(шифр групи)

Спеціальності 071 Облік і оподаткування

Гук Ганна Вікторівна
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Керівник: к.е.н. доцент Сарбаш Лариса Дмитрівна
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

*Засвідчую, що у цій дипломній роботі немає
запозичень з праць інших авторів без
відповідних посилань.*

Студент _____
(підпис)

Покровськ - 2018 рік

ВСТУП

Соціальна політика України спрямована на реалізацію всебічного розвитку населення. Втілення важливих питань суспільства відбувається через Управління соціального захисту населення. Державні установи виконують функцію розподілу державних надходжень на підтримку: малозабезпечених сімей, внутрішньо переміщених осіб, соціальну, трудову, професійну адаптацію осіб з інвалідністю, психологічну та професійну адаптацію військовослужбовців, учасників АТО, захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, здійснення оплати послуг з санаторно-курортного лікування учасників Революції Гідності.

Об'єктом дослідження виступає державна установа в сфері соціального захисту населення.

Предметом дослідження є «Кошториси» та «Плани асигнувань загального фонду бюджету», зафіксовані за бюджетною та фінансовою звітністю фактичні видатки організації.

Метою роботи є аналіз виконання «Кошторисів» та «Планів асигнувань загального фонду бюджету». Для розв'язання цього питання необхідно поступове дослідження наступних завдань:

- ознайомлення з особливостями планування видатків у державному секторі;
- дослідити методику програмно-цільового методу витрат для здійснення основних напрямків ведення соціально-економічних заходів;
- дослідити структуру бюджетного процесу та пріоритетні програмні напрямки державної політики;
- провести аналіз цільового використання грошових надходжень;
- провести аналіз виконання кошторисів бюджетної установи за кодами економічної класифікації видатків;
- проаналізувати показники бюджетної та фінансової звітності, щодо відображення фактично використаних бюджетних коштів;

- виявити шляхи вдосконалення та поліпшення ведення бухгалтерського обліку у бюджетній сфері;
- внести пропозиції щодо оптимізації процесу формування та використання кошторисів державної установи.

Основним методом дослідження є метод опрацювання відповідної літератури, огляд нормативних документів та законодавчих баз. В роботі використовується порівняльний, графічний метод відображення інформації для більш якіснішого візуального сприйняття вивчених даних.

Інформаційною базою виступили: законодавчо-нормативні документи, сучасні розробки та матеріали бюджетної сфери, щодо реформування організації обліку в сучасних умовах, базові підручники з планування, обліку та звітності у бюджетних установах, залучені матеріали бюджетної та фінансової звітності Управління соціального захисту населення Ясинуватської райдержадміністрації.

1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

1.1 Соціально-економічна характеристика державних установ, організація бюджетного обліку

Державні, обласні і місцеві бюджети складають єдину, державну, бюджетну систему України, яка побудована з урахуванням економічних відносин державно-адміністративного устроїв. Законодавчі та правові норми для регулювання бюджетних правовідносин в Україні є такими: Конституція України, щорічний Закон України «Про Державний бюджет України», Бюджетний кодекс України зі змінами та доповненнями.

На основі вивчених законодавчих та правових норм можливо сформулювати основні принципи функціонування бюджетної системи в Україні, які наведені в таблиці.1.1 [1]:

Таблиця 1.1

Принципи бюджетної системи

Принцип	Короткі відомості
Єдності	Полягає в єдиній правовій базі, єдиній бюджетній класифікації, єдиній грошовій одиниці, єдиний принцип ведення бухгалтерського обліку та звітності. Акумуляція коштів усіх рівнів бюджетів здійснюється на єдиному казначейському рахунку.
Збалансованості	Складається в збалансуванні надходжень до використання за відповідний бюджетний період. Дотримання цього принципу створює умови для уникнення дефіциту або профіциту бюджету.
Самостійності	Забезпечує використання коштів закріплених за відповідними джерелами надходжень.
Повноти	Полягає у зарахуванні до складу бюджету усіх надходжень, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів.
Відповідальності і учасників	Кожен розпорядник несе особисту відповідальність або бездіяльність за свої дії.
Цільового використання	Спрямування коштів суто за напрямком виділених асигнувань.

Принцип	Короткі відомості
Ефективності	Полягає в прагненні виконання запланованих цілей всіма учасниками бюджетного процесу.
Адресності	Полягає в розподілі видатків між державним, обласним та місцевим бюджетами.
Публічності, прозорості	Передбачає інформування громадськості з питання виконання бюджету.
Неупередженості, справедливості	Неупереджений, справедливий розподіл суспільного багатства між всіма громадянами країни.
Обґрунтованості	Надходження державних коштів відбувається при дотриманні методик та правил планування.

Предметом бюджетного обліку є процес виконання бюджету. Об'єктом бюджетного обліку є: доходи і видатки бюджету, фонди та резерви, які створюються в бюджеті у процесі його виконання.

За джерелами одержання грошових надходжень розрізняють:

- державний бюджет, якому належить головна функція на фінансове забезпечення виконання державою своїх основних функцій з управління, регулювання економікою, соціального забезпечення, оборони;
- місцевий бюджет – це надходження зосереджені у місцевих державних адміністраціях та органах місцевого самоврядування.

Бюджетним кодексом України [1] передбачена внутрішня побудова, як державного так місцевого бюджетів. У загальному фонді знаходяться кошти загальнодержавного характеру, які підлягають перерозподілу, а за спеціальним фондом навпаки, зосереджені кошти бюджетних установ, які не підлягають перерозподілу, а використовуються за цільовим призначенням.

Учасниками бюджетного процесу є організації наділені бюджетними повноваженнями, виконують свої функції на основі «Положення», мають гербову печатку, рахунки в органах УДКСУ, банках.

При вивченні сучасних опрацювань вітчизняних вчених-практиків є можливість навести призначення бюджетних установ, яке наведені в таблиці.

1.2 [2]

Таблиця 1.2

Сутність та призначення бюджетних установ

Вчені-практики, науковці	Визначення та особливості сутності бюджетних, соціальних установ
Л.М.Клівіденко.	Об'єктивне економічне явище, яке відображає заходи пов'язані з обслуговування перерозподілених бюджетних, грошових коштів для забезпечення соціального захисту.
Р.Ф.Фадів.	Характерною особливістю є надання громадських послуг соціального спрямування без збору плати за них.
А.А.Грицанов.	Нерозривна єдність фрагментованих одиниць людського буття і колективних форм їх існування.
А.Б.Козлов.	Займають проміжне місце між економічними і політичними, між базисом і надбудовою, соціальне притаманне таким спільнотам, як клас, нація, колектив, сім'я.
С.В.Свірко.	Суб'єкти державного сектора працюють в умовах бюджетних обмежень у вигляді кредитів або бюджету який вступає в силу після затвердження відповідного законодавства.

Основним документом, який визначає правові принципи регулювання ведення бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. На основі дослідження законодавчої бази наведемо основні принципи ведення бухгалтерського обліку, які наведені у таблиці.1.3. [3]:

Таблиця 1.3

Основні принципи бухгалтерського обліку бюджетних установ

Визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Інші (визначені практикою діяльності державних установ)
- обачності, повного висвітлення; - послідовності, безперервності; - автономності, періодичності; - єдиного грошового вимірника; - фактичної собівартості; - відповідності доходів до витрат.	- законність; - достовірність; - дата операцій; - доречність та відкритість; - консолідація.

Основними елементами господарської діяльності бюджетних установ є доходи та витрати. Доходами відображається всі надходження бюджетної

установи, які вона отримує на виконання кошторису, а витрати включають у себе фактичні витрати на ведення соціальної діяльності, витрати на трудові та комунальні ресурси. Ведення обліку затвердження та виконання кошторисів доходів та витрат прийнято називати бюджетним обліком.

Предметом бюджетного обліку є процес виконання бюджету, повне та своєчасне відображення ведення фінансово-господарської діяльності відповідно до цільового призначення.

Для ведення бюджетного обліку в установах державного сектору розробляються «Положення про облікову політику установи», де визначаються основні принципи, методи та процедури в межах чинного законодавства для ведення обліку та складання фінансової, бюджетної звітності.

На основі вивчених матеріалів можемо навести пріоритетні аспекти облікової політики бюджетних установ [4] :

- затвердження графіку документообігу;
- функціональний розподіл обов'язків посадових осіб у відділах планово-фінансової діяльності, відділах бухгалтерського обліку;
- визначення осіб , що мають право першого підпису;
- створення постійно діючої комісії з питань інвентаризації, приймання передачі необоротних активів, тендерного комітету, щодо проведення державних закупівель;
- форми ведення бухгалтерського обліку, складання робочого плану рахунків з визначеними субрахунками для аналітичного обліку;
- визначення термінів надання звітності до головних розпорядників.

Висновок, така побудова облікової політики з неухильним її дотриманням, дозволить досягти основної мети з цільового використання державних коштів та збереження державного майна.

Для відображення господарських операцій в бюджетних установах використовуються журнально-ордерна форма обліку при застосованні «Порядку складання типових форм меморіальних ордерів та інших облікових реєстрів

суб'єктів державного сектору» затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 08.09.2017року №755.

При вивченні законодавчо-нормативних актів, учбових посібників є можливість навести основні форми ведення бюджетного обліку наведені в таблиці 1.4 [5]

Таблиця 1.4

Облікові форми державного сектору

Бюджетний облік		Аналітичний облік	
Меморіальний ордер	Призначення	Картки, книги	Призначення
М.О.№2«Накопичувальна відомість руху грошових коштів загального фонду»	Для відображення надходження асигнувань.	«Картка аналітичного обліку касових видатків»	Ведеться в розрізі КЕКВ за кожною КПКВК.
М.О.№4«Накопичувальна відомість за розрахунками з дебіторами»	Ведеться облік підприємств, які є дебіторами управління.	«Картка аналітичного обліку фактичних видатків»	Ведеться в розрізі КЕКВ за кожною КПКВК
М.О.№6«Накопичувальна відомість за розрахунками з кредиторами».	Ведеться облік організацій, які є кредиторами установи.	«Картка аналітичного обліку отриманих асигнувань»	Записуються річні кошторисні призначення.
«Журнал-головна».	Реєстрація помісячних ордерів установи.	«Книга обліку асигнувань і прийнятих зобов'язань»	Реєстрації укладених угод та договорів бюджетної установи.

При введенні у життя П(С)БО був повністю оновлений «План рахунків бухгалтерського обліку». Такі зміни були затверджені: «Порядком застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі», затверджений наказом МФУ від 29.12.2015р. №1219, Наказом МФУ від 21.12.2016р. «Методичні рекомендації співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків».

На основі вивчених документів виділимо короткі відомості про структуру нового плану рахунків державного сектору наведену в таблиці 1.5 [4].

Структура плану рахунків бюджетного сектору

1 Балансові рахунки		
Клас	Назва	Короткі відомості
1	Необоротні активи	Рахунки для ведення господарської діяльності (основні засоби, нематеріальні активи та їх знос)
2	Запаси	Матеріальні, нематеріальні активи витрачання яких передбачено впродовж року
3	Кошти, розрахунки та інші активи	Рахунки для ведення поточної діяльності (асигнування в органах УДКСУ)
4	Власний капітал	Результат виконання кошторису
5	Довгострокові зобов'язання	Передбачають зобов'язання установи після завершення бюджетного року
6	Поточні зобов'язання.	Ведеться облік зобов'язань виконання кошторису на протязі бюджетного року
7	Доходи	Облік доходів загального або спеціального фондів
8	Витрати	Облік фактичних видатки із загального фонду
2 Позабалансові рахунки		
0	Позабалансові рахунки	Обліковуються матеріальні цінності, активи, зобов'язання, що належать установі, перебувають у тимчасовому користуванні

На основі вивчених нововведень щодо реформування державного сектору, відзначимо новизну плану рахунків бюджетників, це застосування десяткової системи найменування синтетичних рахунків та субрахунків. При цьому цифри в кодах означають наступне [4]:

- перша цифра балансового рахунку означає клас рахунків;
- друга цифра номер синтетичного рахунку;
- третя цифра ідентифікатор суб'єкта державного сектору;
- четверта цифра номер субрахунку.

Таким чином, на сьогодні в нашій державі триває процес реформування державного сектору, нововведеннями була передбачена можливість вести аналітику до субрахунків, як загального фонду бюджету так і спеціального фонду бюджету.

1.2 Програмно-цільовий метод планування бюджетів на середньо термінову перспективу при виконанні стратегії реформування бюджетного сектору

Для виконання поставлених цілей та здійснення своїх повноважень бюджетні установи використовують програмно-цільовий метод планування орієнтований на досягнення кінцевого результату. Підхід до виконання річного планового розпису установи переноситься з планування бюджетних витрат до планування конкретних суспільних поточних або перспективних результатів виконання соціально спрямованих програм.

Сутність планування полягає у попередньому розрахунку доходів та витрат за кодами економічної класифікації видатків і в групуванні їх таким чином, щоб кожна стаття була закріплена за визначеним кодом бюджетної програми або підпрограми.

Актуальність питання використання методу полягає в тому, що зазвичай потреба значно перевищує пропозицію до фінансування, тому постає питання у ефективному використанні обмежених бюджетних надходжень. Ефективність прийняття рішень досягається тільки при чіткому плануванні, оперативному контролі та раціональному веденні бюджетного обліку.

Значний внесок у дослідженні сутності та ефективності використання програмно-цільового методу зробили вітчизняні науковці: С.Буковинський, О.Василик, Л.Дробозин, І.Лунін, Ю.Ляшенко [6].

На основі вивчених опрацювань є можливість дослідити стадії проходження соціальної проблеми при застосуванні методу планування на середньо термінову перспективу, які зображені на рисунку. 1.6

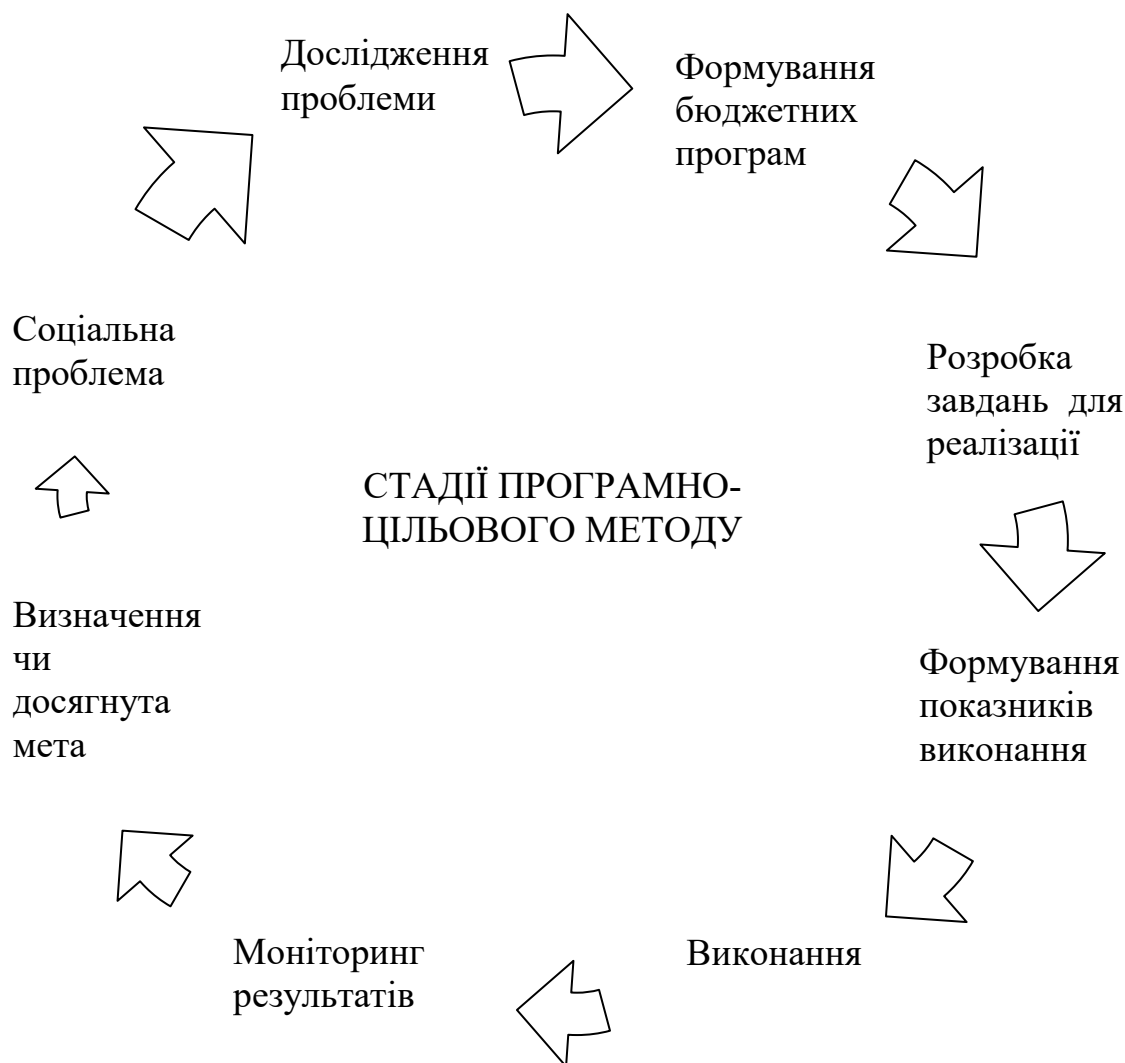

Рис.1.6 - Стадії програмно - цільового методу планування

Таким чином, програмно-цільовий метод дає змогу підвищити ефективність та прозорість процесу використання бюджетних ресурсів, тому що найбільшою часткою видатків є соціальна сфера, темпи зростання таких видатків найвищі з-поміж інших видатків держави. Зростання видатків соціальної сфери зовсім не означає, збільшення витрат на одного громадянина, підвищення відбувається за розширенням складу соціально захищених верств населення, росту кількості нужденних осіб, підвищення якості соціальних послуг або зміни у політичній направленості держави, тобто, як наслідок поява нових гарантованих державою допомог та компенсацій.

На сьогодні галузь розвитку програмно-цільового методу планування є досить не розвиненим напрямком, цьому сприяють наступні недоліки:

- недосконалість законодавчої та нормативної бази України, недоліки в методиці планування доходів та витрат бюджетної сфери;
- відсутність досвіду та практики щодо застосування та ведення програмно-цільового методу;
- питання досягнення бюджетних програмних цілей не є основним при розподіленні державних коштів, тому що розподіляється фіксований розмір надходжень для кожного учасника бюджетного процесу;
- відсутність повної прозорості при формуванні бюджету;
- формування постійних надто великих видатків при залучені малого надходження з державної скарбниці.

Важливим внеском до розвитку методу планування бюджетів на середньо термінову перспективу є реалізація стратегії модернізації в державному секторі. Державою було здійснено низку заходів щодо удосконалення, а саме [7]:

- введені в життя П(С)БО, розроблених на основі МП(С)БО, впровадження методичних рекомендації щодо їх зіставлення;
- затверджені форми фінансової звітності для бюджетних установ та порядок їх заповнення;
- відбувається модернізація казначейського обслуговування, виконання бюджетів шляхом запровадження інформаційно-аналітичної системи «Є-Казна», «Є-Звітність»;
- втілена робота порталу «Є-Дата», що дає змогу в режимі реального часу відстежувати стан руху грошових надходжень з державного, місцевого бюджетів;
- проводиться налагодження програмного забезпечення щодо ведення консolidованої звітності для підготовки інформації про виконання бюджетів;
- впроваджується система бюджетного планування на середньостроковий та довгостроковий періоди;
- система оперативного контролю за процесами цільового виконання бюджету.

При дослідженні заходів по впровадженню модернізації бухгалтерського обліку до державного сектору є основні напрямки доопрацювань наведені у таблиці 1.7 [8].

Таблиця .1.7

Підготовка технічних та функціональних вимог для бухгалтерського обліку в бюджетному секторі

Назва	Зміст заходу	Період виконання
1	2	3
Розробка П(С)БО на основі М(С)БО	Удосконалення нормативно-правової бази ведення обліку	постійно
Удосконалення ведення обліку в державному секторі	Забезпечення інформаційно-аналітичної системи казначейства	2018 рік
Консолідація фінансової звітності	Підвищення прозорості та якості фінансової звітності	2018 рік
Система подання електронної звітності	Розробка уніфікованого програмного забезпечення для складання звітності	2018 рік
Система подання звітності	Розробка уніфікованого програмного забезпечення для первинного бухгалтерського обліку	2018 рік
Розробка програмного забезпечення	Запровадження пілотних проектів на базі головних розпорядників бюджетних коштів	2019 рік
Доопрацювання технічно-інформаційної бази	Забезпечення та опрацювання програмного продукту з складання фінансової звітності	2021 рік
Впровадження автоматизації	Запровадження інтегрованої системи автоматизації ведення обліку та фінансової звітності	2025 рік

Імплементація такої стратегії дозволить створити єдиний інформаційний простір в бухгалтерському обліку, який стане якісним підґрунтям для подальшого реформування бюджетного сектору.

Втілення у життя вивчених заходів дозволить бюджетним установам якісно та достовірно формувати фінансову звітність на основі якої приймаються ефективні управлінські рішення.

1.3 Методика обліку «Кошторисів доходів та витрат загального фонду бюджету» у державному секторі

Одержувачі бюджетних коштів здійснюють видатки відповідно до затверджених «Кошторисів доходів і видатків загального фонду бюджету», та затверджених «Планів асигнувань загального фонду бюджету». Складання паперових носіїв здійснюється відповідно до Постанови КМУ від 29.02.2002 р. №228 «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» зі змінами та доповненнями. На основі вивченого порядку визначимо невід'ємні складові документу [9]:

Кошторис має дві складові:

- надходження із загального фонду бюджету при розподілі видатків за повною економічною класифікацією;
- надходження із спеціального фонду, надходження містять конкретну мету та призначення на реалізацію пріоритетних заходів за повною економічною класифікацією.

Загальний та спеціальний фонди містять, як дохідну так і видаткову частину кошторису, згідно яких бюджетні установи мають право брати бюджетні та фінансові зобов'язання на першочергове виконання своїх повноважень.

Обсяг зобов'язань прийнятих установою протягом року, повинен забезпечити зменшення рівня заборгованості за зобов'язаннями минулих періодів та попередити утворення заборгованості за зобов'язаннями поточного року.

Здійснення коригування «Кошторису» та «Помісячного плану асигнувань загального фонду бюджету» відбувається за допомогою «Довідки про внесення змін до кошторисів і планів асигнувань» [10].

Відповідно до вимог Наказу МФУ від 14.01.2011р. №11 «Економічна класифікація видатків» витрати по кошторису відбуваються за кодами

економічної класифікації. При дослідженні чинних законодавчих вимог і основних діючих статей витрат установ наведемо основні економічні видатки по статтям кошторису:

- КЕКВ 2730 «Інші виплати населенню» до складу входять оплата одноразової грошової допомоги, оплата санаторно-курортного лікування, додаткові виплати членам сімей військовослужбовців, виплати населенню на відшкодування житлово-комунальних послуг та інше;
- КЕКВ 2710 «Виплата пенсій та допомог» компенсаційні виплати передбачені Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», довічні пенсії, регресні виплати та стипендії, які встановлюються відповідно до законодавства;
- КЕКВ 2240 «Оплата послуг» оплата професійних послуг сторонніх фахівців, щодо обробки інформації та консультативних послуг;
- КЕКВ 2282 «Окремі заходи по реалізації державних програм не віднесені до заходів розвитку» відбуваються сплата послуг за укладеними угодами та договорами проведені освітні та психологічні заходи.

Відповідно до Ст.48 «Бюджетного кодексу України» для бюджетних установ застосовується казначейська форма обслуговування кошторисів.

Основним завданням УДКСУ при обслуговуванні бюджетних грошових надходжень є [11]:

- здійснення через систему електронних платежів розрахунково-касове обслуговування розпорядників, одержувачів бюджетних коштів;
- виконання розподілу коштів між місцевими бюджетами, перерахування розподілених коштів за призначенням;
- здійснення обліку бюджетних асигнувань, доведення до розпорядників та одержувачів бюджетних коштів витягу із розпису державного бюджету;
- вживання заходів щодо захисту та шифрування ввіреної інформації;
- постійний контроль та моніторинг ведення бюджетного обліку всіх надходжень та витрат установи за всіма напрямками діяльності державного сектору.

На основі досліджених нормативних документів державного сектору є можливість зробити висновок:

- з допомогою системи казначейського обслуговування розпорядники вищого рівня здійснюють постійний моніторинг ефективності використання державних призначень, виявляються шляхи для більш якіснішого та доцільного використання фінансових ресурсів бюджету;

- через систему казначейського обслуговування є можливість безперервного звітування всім фінансовим центрам обслуговуючим бюджетний процес;

- здійснення контролю за відповідністю між нарахованими та сплаченими соціальними послугами;

- дотримання бюджетних вимог проведення або зупинення платежу при оплаті будь-яких фінансово-розрахункових операцій;

- при застосуванні програмного продукту «Є-Звітність» налагодиться процес складання бюджетної та фінансової звітності;

- постійне корегування бюджетного процесу щодо неналежного виконання всіх учасників бюджетного процесу;

- функція «головного бухгалтера» в органах державної влади для якіснішого відображення ведення обліку.

2.АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВИ

2.1. Формування видатків за державними цільовими програмами та структура бюджетного процесу

Пріоритетною метою соціального захисту, як складової соціальної політики держави є надання кожному громадянину незалежно від расової приналежності, соціального походження або достатку гарантованих державою благ, послуг, допомог або соціальних компенсацій.

Невід'ємними елементами соціального захисту є [12]:

- встановлення розміру прожиткового мінімуму, розміру мінімальної пенсії, соціальної допомоги;
- захист населення від зростання цін на першочергові потреби;
- постійний контроль за рівнем безробіття та зайнятстю працездатного населення;
- забезпечення людей похилого віку пенсійним забезпеченням, утримання будинків для людей похилого віку та дитячих інтернатів, соціальне обслуговування та надання соціальних послуг.

Ясинуватський район складається з 12 сільських та селищних рад, постійно проживають 27,1тис.осіб. Всіх громадян органи державної влади та місцевого самоуправління обслуговують за територіальною приналежністю у «Соціальному офісі».

Основна функція проекту полягає в наданні повного пакету послуг з соціального та пенсійного забезпечення в одному місці без додаткових звернень у різні установи. Всі гарантовані державою виплати, допомоги, пенсії, субсидії та пільги надаються в одному приміщенні. Також важливим атрибутом сьогодення є запис на прийом з застосуванням інтернетних послуг та освоєння особистих електронних кабінетів для одержання вичерпних інформаційних даних на сайті державної установи.

Сучасна установа соціального забезпечення працює на виїзних прийомах у віддалених містах району на базі «Мобільного офісу». Першочергова функція якого є надання послуг з соціального забезпечення громадянам, які не можуть з поважних причин з'явитися особисто до управління за його юридичною адресою.

На території відділеної від райцентру на постійній основі працюють уповноважені особи державної влади: працівники пенсійного фонду, соціального забезпечення, медичні працівники, працівники відділів освіти та культури.

Виділяють два види соціального захисту:

- обмежений, означає забезпечення мінімального рівня життя для всіх членів сім'ї, як гарантії держави;
- абсолютний, означає забезпечення достатнього рівня життя конкретній особі.

Розглянемо захищені верстви населення в розрізі категорій отримувачів допомог, послуг, компенсацій для проекту розвитку соціальної сфери за видатками з державного бюджету починаючи з 2016 року, які наведені у таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Проект реалізації економічного розвитку соціальної сфери в розрізі категорії одержувачів послуг та допомог

Пільгова категорія	Кількість осіб на 01.01.2016р	Зміст заходу	Державний бюджет тис. грн.	Очікуваний результат на 31.12.2016р.
Громадяни, які постраждали від ЧАЕС	87	Компенсаційні виплати на харчування	257,00	Забезпечення соціального захисту
	2	Санаторно-курортне лікування	13,00	Підвищення життєвого рівня
	87	Щорічне оздоровлення	4,00	Оздоровлення пільгової категорії населення

Продовження табл.2.1

Пільгова категорія	Кількість осіб на 01.01.2016р	Зміст заходу	Державний бюджет тис. грн.	Очікуваний результат на 31.12.2016р.
	2	Відшкодування вартості щорічної відпустки	7,00	Поліпшення соціально- трудових відносин
Внутрішньо переміщені громадяни	7600	Щомісячна допомога на оплату ж к п	4667,00	Заходи пов'язані із наслідками проведення АТО
Ветерани війни	400	Щорічна разова допомога до 5 травня	73,00	Підвищення життєвого рівня ветеранів
Учасники бойових дій з числа АТО	50	Забезпечення психологічної реабілітації	3,00	Заходи щодо поліпшення соціального становища ветеранів АТО
	1	Санаторно- курортне лікування	3,00	Оздоровлення учасників АТО
Особи з інвалідністю старше 18 років	800	Матеріальна допомога	4,00	Підвищення життєвого рівня
	2	Санаторно- курортне лікування	12,00	Підвищення рівня соціального забезпечення
	2	Компенсація за невикорист. сан.кур.путівку	1,00	Підвищення соціального захисту
РАЗОМ			5000	2016рік

Працівниками установи для виконання попередніх видатків з державного бюджету необхідно:

- прорахувати прогнозне підвищення прожиткового мінімуму;
- вкласти до відшкодування зростанням мінімальної заробітної плати;

- дослідити прогностичний розвиток розміру допомог та виплат незахищених верств населення.

При впровадженні проекту реалізації економічного розвитку соціальної сфери, установи започатковують бюджетні запити до бюджетних програм, спираючись на чисельність пільговиків, їх статус, розмір виплат та допомог. На затвердження до головного розпорядника установи надають вичерпну інформацію щодо помісячних грошових надходжень.

Показники бюджетних програм мають відповідати таким критеріям наведеним у таблиці 2.2 [13].

Таблиця 2.2

Вимоги до показників бюджетних програм

Назва показника	Короткі відомості
Реалістичність	Визначаються прогностичні документи щодо соціального розвитку та можливостями ресурсу державного бюджету
Актуальність	Стратегічні цілі головних розпорядників
Суспільна значимість	Ефективність надання соціальних послуг від ведення діяльності

Державна цільова програма - перелік заходів, спрямованих на досягнення мети, завдання, яке пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього повноважень.

Кожній бюджетній програмі присвоюється семизначний цифровий код, який відображає [13]:

- відповідного головного розпорядника коштів;
- відповідальних виконавців бюджетних програм;
- заходи бюджетної програми виконання якої забезпечує виконавець;
- напрямок діяльності на конкретні заході.

Метою та завданням бюджетної програми є законодавчо встановлені конкретні цілі, яких необхідно досягти в результаті виконання зазначеного заходу. Для дослідження ефективності планування дослідимо структуру фактично затверджених кошторисів по державному сектору у таблиці. 2.3

Таблиця 2.3

Аналіз структури бюджетного процесу за програмами цільового використання кошторисних призначень за 2016 рік.

Найменування КПКВК	КЕКВ	Кошторис в тис.грн.	% участі
КПКВК 2501480	КЕКВ 2730 Соціальне забезпечення «Інші виплати населенню»	4667,00	93
КПКВК 2501200	КЕКВ 2730, 2710 Соціальне забезпечення «Виплата пенсій і допомоги»	257,00	5,14
КПКВК 2501150	КЕКВ 2730, 2240 Соціальне забезпечення «Оплата послу»	73,00	1,46
КПКВК 2501130	КЕКВ 2730 Соціальне забезпечення «Інші виплати населенню»	1,0	0,02
КПКВК2505150	КЕКВ2282 «Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку»	3,5	0,07
КПКВК 2507030	КЕКВ 2730, 2282, 2240 Соціальне забезпечення «Оплата послу»	3,1	0,06
Зведений показник		5000	100

З наведених даних про бюджетні цільові державні програми за якими відбувається весь бюджетний процес можливо відстежити поточні видатки затверджені на соціальне забезпечення громадян району за чітким прикріпленням їх до відповідних кодів економічної класифікації видатків. В процесі поточної діяльності установа має можливість корегувати свої видатки на залучення додаткових асигнувань при наявності відповідної потреби згідно поданих заяв на надання послуг від громадян. При надмірно затверджених річних грошових надходжень, установа подає пропозицію щодо зняття надлишкових асигнувань.

Висновок, на основі розглянутих бюджетних програм соціального забезпечення є можливість дослідити затвердження початкових планових видатків на виконанням соціальної гарантії держави щодо нарахування соціальних допомог.

2.2. Динаміка планово-фінансових показників кошторису по використанню бюджетних коштів в розрізі бюджетних програм

Для аналізу використання бюджетних коштів розглянемо бюджетні програми в розрізі кодів програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету.

Бюджетна програма КПКВК 2501480 «Надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення АТО, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» призначена для виплати допомоги переміщеним особам [14].

Проаналізуємо динаміку планово-фінансових показників бюджетної програми у таблиці 2.4 за період її існування згідно (Додатків А, Б, В).

Таблиця 2.4

Динаміка планово-фінансових показників за бюджетною програмою КПКВК 2501480

Назва показника	2016рік	2017рік	2018рік*
Кількість осіб пл. показ. (осіб)	522	1638	1137
Кількість осіб факт. показ.(осіб)	1144	1306	1483
Темп росту, %	219	80	126
Кошторис (початковий) в грн (Ко)	4667259,00	14988950,00	11512827,00
Затверджені зміни в грн.	10283469,00	11955311,00	15012827,00
Фактичне виконання в грн. (К1)	10230913,51	11952850,05	15012827,00
% виконання,	219	79,74	130

* - заплановане фактичне виконання;

При групуванні показників таким чином є можливість проаналізувати впровадження бюджетної програми у суспільство. Показники 2016 року

свідчать про перевиконання початкових планових призначень за «Кошторисом» та «Планом асигнувань загального фонду» у 2,2рази, або на 119%.

На основі вивченої інформації про чисельність ВПО є обґрунтування у видатках, яке значно перевищує початковий кошторис, цьому могли сприяти зовнішні фактори, як погіршення подій на сході держави, як наслідок різке збільшення кількості контингенту отримувачів цього різновиду допомоги.

Позитивний момент характеризуючи діяльність установи полягає в тому, що установа виконала всі фінансові зобов'язання перед громадянами, залучила та освоїла додаткові надходження в повному обсязі.

По виконанню «Кошторису» за 2017 рік, установою були використані бюджетні надходження не в повному обсязі, невиконання складає 20,26% згідно планових показників.

Для обґрунтування невикористаних асигнувань сприяли законодавчі підстави, тобто обмеження або зменшення чисельності осіб, яким надали право на одержання допомоги та виплати.

За 2018 рік перевиконання планових призначень складає 30% відносно запланованих показників, позитивний момент є у 100% освоєнні додаткових надходжень без залишку на рахунках.

Одним з розвинутих соціальних напрямлень діяльності управління є захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для видатків призначена бюджетна програма КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» код економічної класифікації видатків 2710 та 2730 [15]

Згрупуємо показники для дослідження динаміки планово-фінансових показників бюджетної програми у таблиці 2.5 за період її існування згідно (Додатків А, Б, В).

Таблиця 2.5

Динаміка планово-фінансових показників за бюджетною програмою
КПКВК 2501200

Назва показника	2016рік	2017рік	2018*рік
Кількість осіб пл. показ. (осіб)	68	83	83
Кількість осіб факт. показ.(осіб)	73	83	83
Темп росту, %	107,4	100	100
Кошторис (початковий) в грн (Ko)	257504,00	298905,00	277380,00
Затверджені зміни в грн.	277691,00	301565,00	369901,00
Фактичне виконання в грн. (K1)	276536,37	298438,95	369901,00
% виконання,	107	99,8	134

* - заплановане фактичне виконання;

Проаналізувавши показники за напрямком бюджетної програми по відсотку виконання, є можливість зробити висновок щодо успішного формування початкового базового розрахунку «Кошторису» та «Плану асигнувань загального фонду» відносно реальних видатків за звітними бюджетними формами №2д.

На протязі періоду, що досліджується зберігається досить вдале виконання бюджетної програми, а у 2018 році установа коригувала річні надходження для освоєння додаткової потреби. Такий розвиток бюджетної програми є позитивним аспектом ведення ефективності бюджетного напрямку.

На соціальний захист «Інвалідів війни I, II, III групи інвалідності», «УБД», «Членів сім'ї загиблого ветерана війни» в установі призначена бюджетна програма КПКВК 2501150 «Щорічна разова грошова допомога ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань та соціальна допомога особам, які мають особливі та трудові заслуги перед Батьківщиною» згідно якої ветерани отримують разову допомоги до 5 травня [16]. Згрупуємо показники затверджених «Кошторисів» та «Планів асигнувань загального фонду» згідно

(Додатків А, Б, В) у таблиці 2.6 для дослідження динаміки планово-фінансових показників за напрямком видатків.

Таблиця 2.6

Динаміка планово-фінансових показників за бюджетною програмою
КПКВК 2501150

Назва показника	2016рік	2017рік	2018*рік
Кількість осіб пл. показ. (осіб)	84	180	370
Кількість осіб факт. показ.(осіб)	140	487	453
Темп росту, %	166,67	270,56	122,00
Кошторис (початковий) в грн (Ko)	73205,00	125289,00	311779,00
Затверджені зміни в грн.	122469,00	339140,20	381343,00
Фактичне виконання в грн. (K1)	121656,36	339140,20	381343,00
% виконання,	166	270	122

* - заплановане фактичне виконання;

З аналізу видатків за напрямком є можливість стверджувати, що бюджетна програма набирає обертів направлених на забезпечення та всіляку підтримку військового потенціалу держави. Про це свідчить різке збільшення контингенту отримувачів допомоги при розрахунку «Темпу росту» у %. Обґрунтування у збільшені видатків є зростання розміру разових матеріальних допомог.

Установа на постійній основі здійснює коригування річних планових помісячних надходжень відносно затверджених кошторисів для забезпечення 100% виконання зобов'язань та уникнення кредиторської заборгованості.

На виконання соціальної політики держави у сфері адаптації інвалідів загального захворювання призначена бюджетна програма КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної адаптації інвалідів», код економічної класифікації видатків 2730, 2240 та 2282[17].

Для дослідження динаміки планово-фінансових показників згрупуємо показники у таблиці 2.7. згідно (Додатків А, Б, В).

Таблиця 2.7

Динаміка планово-фінансових показників за бюджетною програмою
КПКВК 2507030

Назва показника	2016рік	2017рік	2018рік*
Кількість осіб пл. показ. (осіб)	9	9	18
Кількість осіб факт. показ.(осіб)	9	9	79
Темп росту, %	100	100	438,89
Кошторис (початковий) в грн. (Ко)	3100,00	1760,00	1203,00
Затверджені зміни в грн.	23396,00	45354,00	183659,00
Фактичне виконання в грн. (К1)	23038,00	45329,74	183659,00
% виконання	743	2575	2748
% виконання від затверджених змін	98,47	99,95	100

* - заплановане фактичне виконання;

При дослідженні розвитку бюджетної програми та зіставлення показників початкових призначень та затверджених змін хотілося відмітити, що з 2016 року зберігається тенденція у затверджені початкових «Кошторисів» та помісячних «Планів асигнувань» на значно менші асигнування, а ніж потребує установа. Про таку тенденцію свідчить коригування річних планових призначень за напрямком, тобто установі затверджують та надають асигнування не в повному обсязі це може свідчити про відсутність фінансування у головного розпорядника.

Аналізуючи розрахунок відсотка виконання за звітними бюджетними формами відносно початкового «Кошторису» у % в даному випадку не є доцільним, тому що початкові розрахунки штучно занижуються. Для характеристики та відстеження динаміки річних показників у даному випадку був виконаний розрахунок відсотку виконання відносно затверджених змін.

У 2018 році за бюджетною програмою КПКВК 2507030 фактичні видатки значно збільшилися, тому що установа освоїла новий напрямок для забезпечення технічними засобами реабілітації всіх потребуючих осіб з інвалідністю.

Такий розвиток бюджетного напрямку є досить позитивним у веденні господарської діяльності установи та прийняття управлінських рішень.

На виконання законодавчих актів в установі діють бюджетні програми КПКВК 2501130 «Одноразові виплати жінкам, яким присвоєне почесне звання України «Мати-Героїня» [18], та КПКВК 2505150 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації учасників АТО» [19] до яких попередні планові «Розрахунки» не є обов'язковими, тому що видатки за напрямком та складання «Кошторисів» здійснюється в межах надходження коштів до головного розпорядника Департаменту соціального захисту населення ДОНОДА.

Фінансування відбувається на основі пропорційного розподілу між усіма учасниками бюджетного процесу області в межах планових призначень головному розпоряднику.

Згрупуємо показники «Кошторисів» згідно (Додатків А, Б, В) та звітними бюджетними формами №2д «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду» у таблиці 2.8 для дослідження динаміки планово-фінансових показників за напрямком видатків.

Таблиця 2.8

Динаміка планово-фінансових показників за бюджетною програмою
КПКВК 2501130

Назва показника	2016рік	2017рік	2018*рік
Кількість осіб пл. показ. (осіб)	0	14	6
Кількість осіб факт. показ.(осіб)	0	56	5
Темп росту, %	0	400	83,33
Кошторис (початковий) в грн (Ко)	1088,00	3792,00	4924,00
Затверджені зміни в грн.	(-088,00)	15355,00	4924,00
Фактичне виконання в грн. (К1)	0,00	15295,60	4924,00
% виконання,	0	403	100

* - заплановане фактичне виконання;

З дослідженням інформації з таблиці 2.7 є можливість зазначити, що у 2016 році установі затвердили суму без урахування потреби по напрямку та

відсутності чисельності осіб для виплати вище згаданої допомоги, тому наприкінці року, відстежуємо 100% зняття кошторисних зобов'язань. Такі моменти, є досить негативним явищем у бюджетному процесі, тому що зняття відбувається тільки при наявності потреби у інших учасників бюджетного процесу. Затверджені надмірні грошові надходження повертаються до бюджету району, як невикористаний залишок.

З аналізу показників 2017 бюджетного року можливо стверджувати про залучення додаткового фінансування, про це свідчать внесені пропозиції, щодо перерозподілу планових асигнувань. У 2017 році в установі збільшився контингент отримувачів одноразових виплат, про це свідчить ріст чисельності громадян перебуваючи на обліку.

На 2018 рік показник використання бюджетних асигнувань є оптимальним та збалансованим, використані всі призначення без залучення додаткових фінансових резервів та бюджетів.

Для аналізу дослідження планово-фінансової діяльності наведемо групування показників бюджетної звітності за напрямком видатків по КПКВК 2505150 «Заходи із психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації учасників антитерористичної операції та забезпечення постраждалих учасників антитерористичної операції санаторно-курортним лікуванням».

За напрямком витрат здійснюються відшкодування вартості послуг з навчання та санаторно-курортного лікування та психологічної реабілітації учасників АТО підприємствам та організаціям надавачами послуг.

Згрупувавши початкові «Кошториси» та звітні форми до органів державної казначейської служби за формою № 2д «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду» згідно (Додатків А, Б, В) наведені у таблиці 2.9

Таблиця 2.9

Динаміка планово-фінансових показників за бюджетною програмою
КПКВК2505150

Назва показника	2016рік	2017рік	2018рік
Кількість осіб пл. показ. (осіб)	2	1	1
Кількість осіб факт. показ. (осіб)	2	2	3
Темп росту, %	100	200	300
Кошторис (початковий) в грн (Ко)	3511,00	5367,00	6024,00
Затверджені зміни в грн.	3511,00	12300,00	21062,00
Фактичне виконання в грн. (К1)	3510,50	12300,00	21062,00
% виконання,	100	100	350

* - заплановане фактичне виконання;

З розрахунку виконання планових призначень у 2016р.та 2017р., можливо стверджувати, що установа збалансувала свої надходження та фактичні використання до оптимального рівня виконання, який сягає позначки 100%.

За 2018 рік є тенденція по першочерговому забезпеченню військовозобов'язаних громадян психологічною та соціальною реабілітацією установа перевиконала план на 250% за рахунок відкриття нового напрямку.

При дослідженні ведення бюджетних програм можливо зробити висновок, що фінансові грошові ресурси спрямовані на планування бюджетних програм зазвичай не є реально забезпеченими грошовими надходженнями, тобто, головні розпорядники затверджують планові показники на першочергові заходи виходячи з надходжень від Міністерства фінансів України та пропорційно між усіма учасниками бюджетного розподілу. Тому установам затверджують мінімальний обсяг надходжень на виконання соціальних заходів за всіма різновидами бюджетних програм. При наявності потреби здійснюють корегування в надходженні додаткового фінансування по одному розпоряднику, збалансовуючи річні надходження або повним зняттям грошових надходжень з іншого учасника бюджетного розподілу.

2.3. Аналіз ефективності та результативності зміни кошторисних видатків за бюджетними програмами

Для дослідження ефективності виконання планових кошторисних призначень об'єднаємо всі бюджетні програми за кодами економічної класифікації видатків у таблиці 2.10

Таблиця 2.10

Ефективність планування початкових кошторисів

КПКВК	Кошторис			Темп росту, %	
	2016р.	2017р.	2018р	T1	T2*
1	2	3	4	5	6
2501480	4667259,00	14988950,00	11512827,00	321	76
2501200	257504,00	298905,00	277380,00	116	92
2501150	73205,00	125289,00	311779,00	171	248
2507030	3100,00	1760,00	1203,00	57	68
2501130	1088,00	3792,00	4924,00	348	130
2505150	3511,00	5367,00	6024,00	152	112
Разом	5005667,00	15424063,00	12114137,00	308	79

Проаналізувавши кошторисні планові надходження з використанням «Темпу росту», можемо зробити висновок, у плануванні розрахунків видатків за бюджетними програмами на 2017 рік установа збільшила планові надходження майже у 2 рази відносно 2016 року, а у плануванні видатків на 2018 рік спостерігається тенденція на зменшення планових показників відносно попереднього року, це свідчить, проте що планові призначення у 2017 році були занадто високими або необґрунтованими, тому установа зменшила надходження планових кошторисних надходжень у 2018 році, щоб уникнути невикористаних планових призначень.

Для дослідження затверджених змін до розрахунків початкових кошторисних призначень за період дослідження використаємо показник «Темпу росту» у таблиці 2.11

Таблиця 2.11

Аналіз внесення змін до кошторисних призначень для охоплення
додаткової потреби на видатки

КПКВК	Зміни			Темп росту, %	
	2016р.	2017р.	2018р*	T1	T2
1	2	3	4	5	6
2501480	10283469,00	11955311,00	15012827,00	116	125,6
2501200	277691,00	301565,00	369901,00	108	122,7
2501150	122469,00	339140,20	381343,00	276	112,4
2507030	23396,00	45354,00	183659,00	193	404
2501130	0,00	15355,00	4924,00	0	32,1
2505150	3511,00	12300,00	21062,00	350	171,2
Разом	10710536,00	12669025,20	15973720,00	118	126,08

Динаміка коригування змін до початкового кошторису свідчить про залучення додаткового фінансування для покриття всіх видатків та уникнення кредиторської заборгованості. За деякими напрямкам залучаються надто великі надходження до коригування, тобто установа збалансовує видатки під загальну потребу в них.

В цілому по зведеним показникам затверджених змін, можливо зробити висновок, установа працює над охопленням всіх потребуючих державного піклуванні та освоює нові напрямки ведення соціального захисту населення.

Для дослідження фактичного виконання кошторисних показників згрупуємо показники звітності за формою №2д звітаних в органи державної казначейської служби у таблиці 2.12

Таблиця 2.12

Аналіз фактичного виконання кошторису

КПКВК	Фактичні видатки			Темп росту,%	
	2016р.	2017р.	2018р*	T1	T2
1	2	3	4	5	6
2501480	10230912,51	11952850,05	15012827,00	116	125,6
2501200	276536,37	339140,20	369901,00	122	109,1
2501150	121656,36	339140,20	381343,00	278	112,4
2507030	23038,00	45329,74	183659,00	196	405,16
2501130	0,00	15295,60	4924,00	0	32,19
2505150	3510,50	12300,00	21062,00	350	171,24

Продовження табл.2.12

КПКВК	Фактичні видатки			Темп росту	
	2016	2017	2018	T1	T2
1	2	3	4	5	6
Разом	10655654,74	12663354,54	15973720,00	118	126,14

З дослідженням фактичних видатків ведення господарської діяльності можливо зазначити про перевиконання на 18% і на 26,14% фактичних видатків.

Використаємо наведені розрахунки та обчислення у графічному зображенні для більш якіснішого візуального сприйняття вивченої інформації наведеної у рисунок 2.13

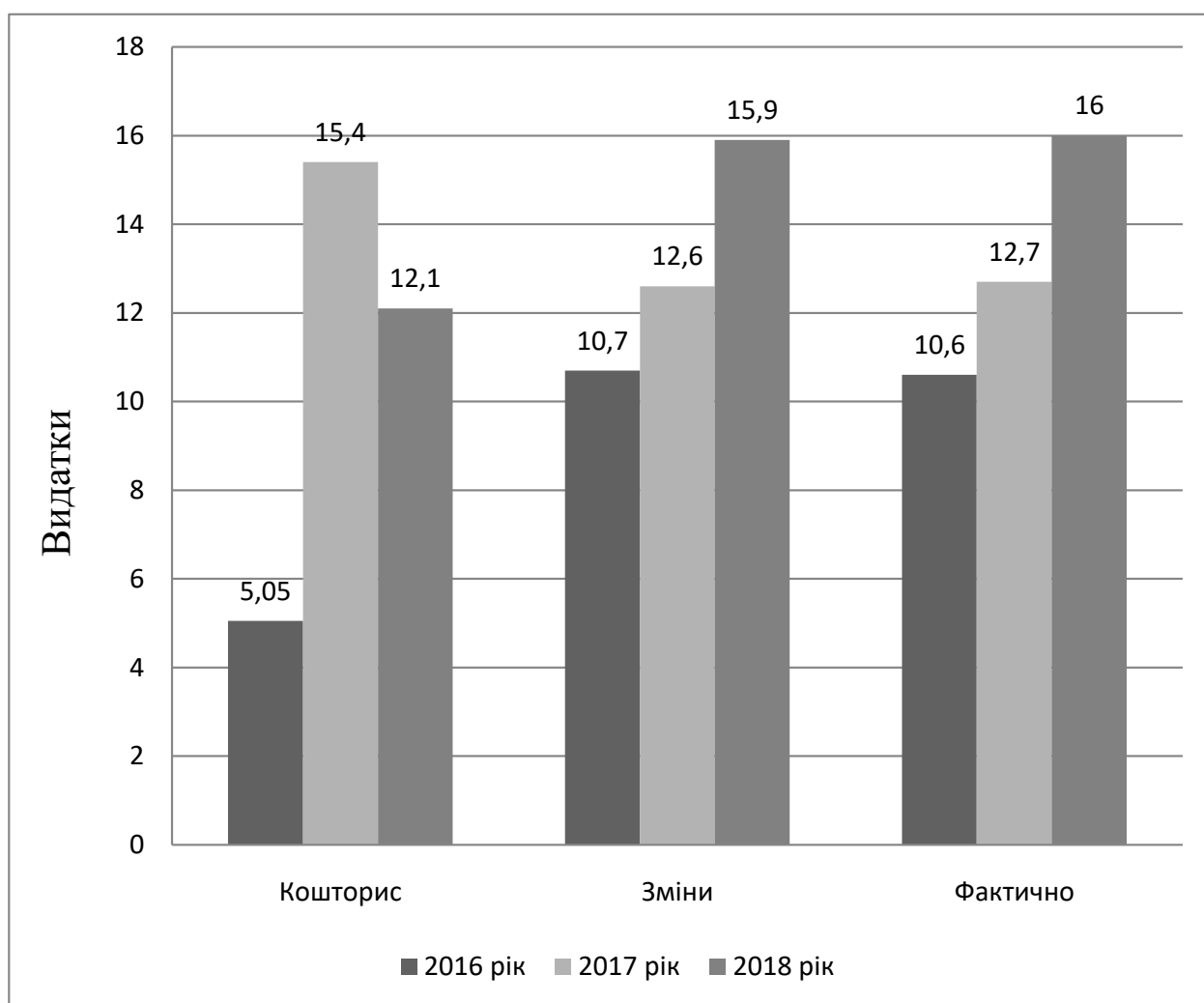

Рисунок 2.13-Аналіз ефективності використання державних коштів по зведеним показникам в млн. грн.

З наведеного графічного прикладу ведення діяльності доцільно зазначити, установа збільшує свої видатки та освоює нові напрямки діяльності, але важливим залишається питання щодо цільового використання коштів та дебіторської заборгованості. З цього питання у нас не має можливості перевірити цільове використання державних призначень та правильність здійснення соціальних виплат.

З наведених розрахунків є можливість навести пропозиції щодо налагодження бюджетного процесу.

- формування початкового планового документа максимально наближеного до використаних прогнозних показників, для уникнення несвоєчасного корегування річних показників та пошуку нових фінансових резервів;

- постійний моніторинг керівників установи за використанням бюджетних коштів та залучення 100% фінансування для покриття всієї потреби;

- контроль та аудит головних розпорядників за веденням фінансової діяльності підпорядкованих установ, для уникнення дефіциту або профіциту бюджету;

- цільове використання коштів та недопущенність дебіторської заборгованості;

- своєчасне виявлення неправдивої інформації від споживачів послуг та виконання законодавства, щодо стягнення надмірно отриманих грошових виплат;

- відповідальність за призначення соціальних виплат гарантованих державою та своєчасність виплати.

3.ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

3.1.Модернізація бухгалтерського обліку в бюджетних установах

Важливим питанням оптимізації державного сектору є витрачання бюджетних коштів при встановленні взаємозв'язків показників, що характеризують планування соціальних заходів з кінцевим результатом досягнутим при впровадженні їх в соціальну сферу. Такі кроки вимагають нових функцій з управління соціально-економічним процесом, які передбачають встановлення стандартів якості соціальних послуг. Для оптимізації бюджетного процесу наведемо основні напрямки у таблиці 3.1

Таблиця 3.1

Оптимізація обліку в бюджетному секторі

Застосування управлінського обліку	Застосування фінансового контролю
1.Освоєння методів, прийомів сучасних організаторських, адміністративних ухвал ведення соціально-економічної діяльності.	1.Оновлення стандартів фінансового контролю по запобіганню, боротьбі з правопорушеннями державних резервів.
	2.Модернізація організаційної структури державних установ.
2.Внесення до розгляду власної специфічної методики прийняття управлінських рішень на базі вже досягнутих результатів за аналогічними звітними даними. Застосування порівняльного способу обробки інформації при залученні досвіду у інших бюджетних установ	3.Запровадження превентивних форм державного фінансового контролю в державному секторі, надання вичерпних роз'яснень щодо їх функцій.
	4.Підвищення відповідальності керівників на всіх стадіях фінансування.
3.Залучення інформації не тільки в розрізі кодів економічної класифікації, а й розгляд ведення господарської діяльності всіх учасників бюджетного процесу та структурних підрозділів в цілому.	5.Необхідність затвердження сучасної оновленої законодавчої моделі державного фінансового контролю орієнтованої на Європейський Союз.
	6.Впровадження незалежного зовнішнього фінансового контролю над всіма стадіями проходження фінансових надходжень.

Продовження табл.3.1

4.Підвищення рівня соціальної відповідальності бюджетних установ з метою забезпечення високої результативності управління та використання бюджетних коштів.	7.Вдосконалення внутрішнього фінансового контролю для своєчасного та оперативного корегування ведення діяльності.
5.Освоєння світового досвіду розвинутих країн, впровадження в бюджетний процес новітніх світових та міжнародних розробок ведення соціально-економічної діяльності	8.Прозорість при виконанні кошторисів та звітування перед суспільством про виконану роботу. 9.Заходи направленні на перевірку доцільності кожної статті кошторису, дотримання встановлених меж асигнувань.

В сучасних умовах процес фінансування бюджетних установ не є досконалим і потребує суттєвих змін. Прогнозні обсяги фінансових грошових ресурсів спрямовані на планування бюджетних програм зазвичай є реально не забезпеченими грошовими надходженнями. Головні розпорядники затверджують планові показники на першочергові заходи виходячи з надходжень від МФУ. Плановий розподіл фінансування відбувається пропорційно між усіма учасниками бюджетного процесу в межах єдиного коду класифікації видатків.. Актуальність питання полягає в тому, що зазвичай потреба значно перевищує пропозицію до фінансування, тому постає питання у раціональному використанні обмежених бюджетних коштів.

Установи працюють ефективно коли є контроль за дотриманням П(С)БО всіма учасниками бюджетного розподілу грошових надходжень від бюджетної установи до головних розпорядників. З цією метою необхідно проводити професійні семінари та тренінги для постійного підвищення, самовдосконалення кваліфікації державних службовців. Для таких заходів можливо залучення органів державної казначейської служби для здійснення оцінювання начальників відділів та керівників установ.

Враховуючи специфіку бюджетного сектору можливо виділити основні напрямки поліпшення бюджетного процесу:

- затвердження «Облікової політики установи» з урахуванням сучасних вимог та змін у законодавстві, вибір оптимальної форми ведення;

- налагодження єдиної методології відображення господарських операцій. Таке впровадження дозволить отримати повну, прозору, вичерпну інформацію про фінансовий стан установи;

- використання сучасної кореспонденції субрахунків до нового плану рахунків. На сьогодні в законодавчо-нормативних документах приведені зразки відображення господарських операцій для загального використання та не враховується особливості та специфіка державних установ. Тому є необхідність створення кожною бюджетною установою власної кореспонденції субрахунків.

При втіленні в життя модернізації бюджетного сектору з'явилися нові форми звітності, які надають повну та достовірну інформацію про власні активи бюджетної організації. Такі заходи сприяють:

- контролю за виконанням бюджету на всіх стадіях проходження соціальної проблеми;

- повному контролю за формуванням, затвердженням надходжень до установ;

- прозорості бюджетного процесу.

На сьогодні в цьому питанні існують не доопрацювання у зв'язку з відсутністю програмного забезпечення. Більшість програм не охоплюють в повному обсязі всіх завдань пов'язаних з управлінням бюджетною сферою. Основним завданням автоматизації є охоплення звітності усіх рівнів для систематизації інформації в єдиному просторі.

Одним з напрямків вирішення прозорості формування та використання бюджетних надходжень є впровадження в державний сектор системи державних закупівель та системи «Прозоро». Застосування мережі інтернет сприяє якісному: плануванню та проведенню процедур закупівель в режимі он-лайн. При використанні електронних майданчиків можливо відстежити витрачання державних надходжень в розрізі будь-яких установ незалежно від їх сфери діяльності. Електронний ресурс формує замовлення на послуги, товари у

відкритому режимі, тобто будь яка установа, організація може запропонувати свої послуги за доступною, розумною ціною. З введенням оновлення до державних відкритих торгів з'явиться можливість залучення європейських установ, підприємств.

Система державних закупівель сприяє ефективному використанню державних коштів зокрема:

- відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівлі;
- добросовісна конкуренція серед учасників процедури закупівлі;
- недискримінація учасників;
- об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій;
- максимальна економія та ефективність;
- запобігання корупційним діям і зловживанням.

Окреслені заходи щодо реформування, удосконалення системи бухгалтерського обліку бюджетної сфери дозволять забезпечити раціональне та ефективне використання фінансових ресурсів держави.

3.2. Оптимізація процесу формування та виконання кошторисів бюджетної сфери

Реформування бюджетного обліку державного сектору неможливо, без удосконалення ведення планування кошторису видатків. Для найбільшої ефективності складання та затвердження планових документів державного сектору є впровадження електронної системи прийому, підготовки, затвердження та зберігання поточної, прогнозованої та розрахункової інформації.

В сучасних умовах на затвердження кошторису необхідно надання головному розпоряднику грошових надходжень додаткових розрахункових документів, щодо видатків на майбутній період з детальним обґрунтуванням потреби з підписом керівника та печаткою підприємства на паперовому носії. При введенні в державний сектор електронних баз обміну інформацією було б можливо затверджувати планові документи з використанням сучасних електронних підписів, криптограм або токенів. Такі заходи скоротили б терміни затвердження кошторису та поставлення на облік до органів УДКСУ. При впровадженні заходів автоматизації значно спростилося б звітування про використані грошові надходження з різних бюджетів держави. Кожний головний розпорядник мав можливість контролювати видатки підзвітних установ не тільки по фактичним сумах, а й у часових періодах.

В сучасних умовах кошторисного фінансування важливою проблемою є відсутність стимулу у бюджетних установ щодо ефективного витрачання фінансових надходжень з резервів держави. В установах втрачається сенс внесення корегування для розвитку тих напрямлень, які може освоїти. Державні установи незацікавлені в розпорядженні призначеними грошовими надходженнями на власний розсуд, адже установі затверджують мінімальні надходження на виконання повноважень без взяття до уваги пропозиції до збільшення видатків. Заходи по оптимізації процесу формування кошторисів бюджетної сфери наведені у рисунку 3.2

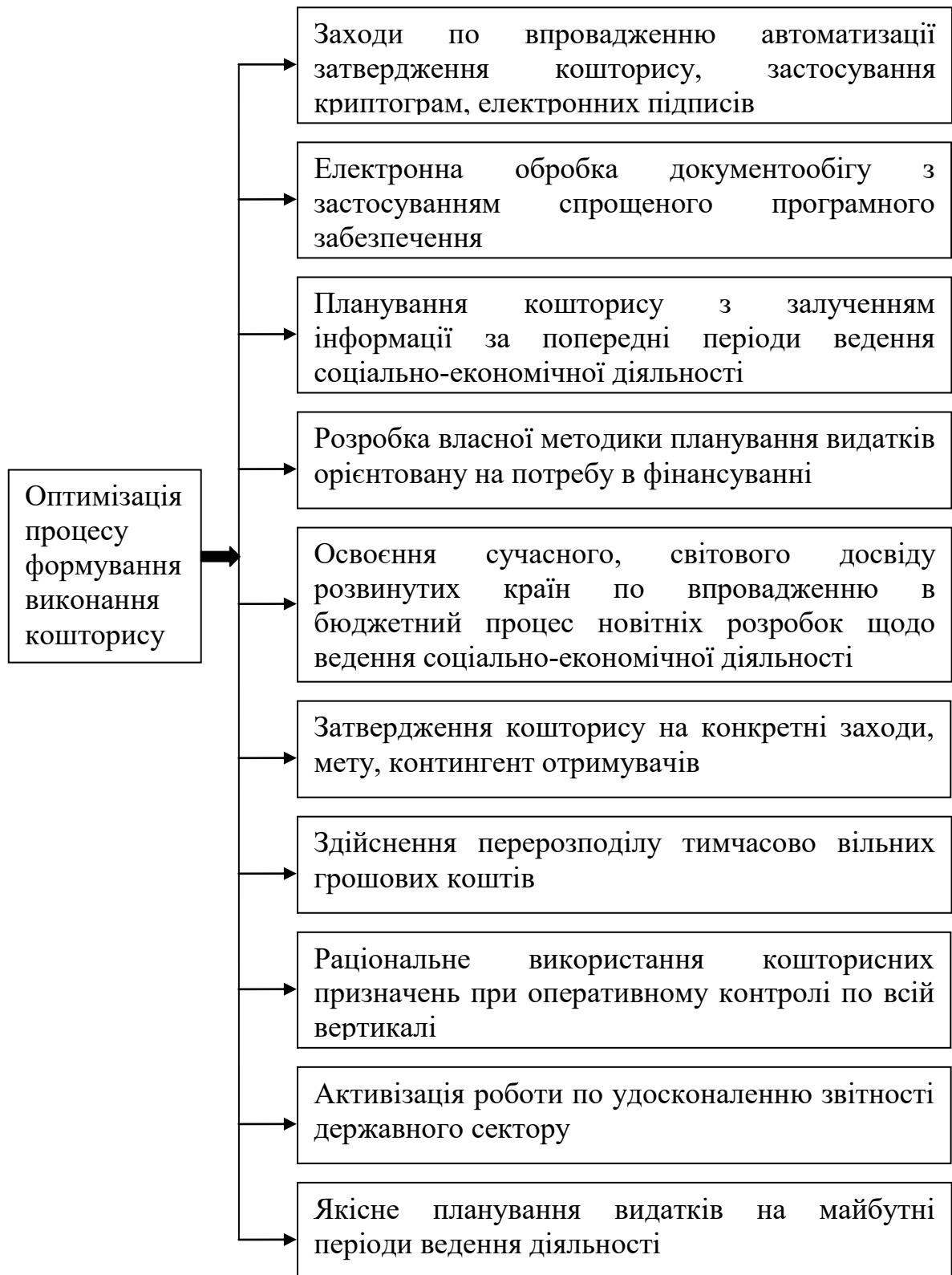

Рисунок 3.2-Оптимізація процесу формування та затвердження кошторису

Напрямок модернізації на завершальному етапі є звітування консолідованої звітності за всіма напрямками ведення соціально-економічної діяльності. Основною метою звітності є оприлюднення фінансового стану бюджету. Така звітність належить до різновидів документів, які не носять конфіденційного характеру, є доступною для загального перегляду. Бюджетна звітність сьогодення консолідується окремо по вертикалі головних розпорядників, крім того звітність за фактичними видатками консолідується за звітністю отриманою поза УДКСУ через відсутність її у деяких розпорядників. Рішення прийняті на основі інформації сформованої в системі недостовірного обліку негативно впливає на процес господарювання всередині суб'єкта, порушує інтереси спільноти. Такий процес унеможливорює розроблення та модернізацію якісного планування видатків на майбутні періоди.

Важливим питанням в обслуговуванні кошторисів є залучення вільних грошових надходжень на придбання сучасної техніки, модернізованого технічного приладдя для ведення соціально-економічної роботи. Установа забезпечує виконання гарантій держави в соціальній сфері, освоює великі за обсягом грошові надходження, а на ведення своєї діяльності зовсім бракує коштів. Вирішення таких не доопрацьовань можливе при винесенні їх на розгляд до органів місцевого самоврядування та установ обласних державних адміністрацій.

В умовах постійної відсутності коштів на утримання державних установ є сенс активного впровадження «розумних комерційних відносин» з місцевими комерційними, благодійними організаціями. Таке поєднання бюджетного та комерційного фінансування зменшить напруженість бюджету, сприятиме позитивному розвитку невиробничої сфери.

Вирішення проблеми залишкового фінансування державного сектору можливо з введенням в установи власних доходів та здатністю до самофінансування.

ВИСНОВКИ

Модернізація державного сектору зараз проходить складний процес реформування ведення бухгалтерського обліку та звітності, бюджетному процесу притаманні недоліки, які необхідно корегувати, а саме:

- відсутність практичних навиків по застосуванню нововведень до ведення бюджетного обліку;
- відсутність можливості залучення інформації з аналогічними звітними даними інших країн при застосуванні нововведень;
- неякісні управлінські методи ведення та прийняття головуючих функцій;
- трудомісткість меморіально-ордерної форми обліку, здійснення ручної обробки інформації;
- слабка адаптація облікових регістрів до складання звітних форм фінансової та податкової звітності;
- відсутність прозорості при формування бюджетів;
- неякісні управлінські методи ведення та прийняття головуючих функцій;
- впровадження нових методів планування видатків в бюджетному секторі розрахованих з дослідженням ведення господарської діяльності за попередні періоди ведення видатків з бюджету у відповідності з опрацюванням помилок.

При наявності суттєвих не доопрацювань в державному секторі є позитивні моменти, які можливо відстежити на прикладі Управління соціального захисту населення ЯРДА. При дослідженні ведення економічно-соціальної діяльності бюджетної устнови, можливо зробити висновок:

- установа формує початкові кошториси максимально наближені до 100% потреби в грошових надходженнях;
- бухгалтерський облік в установі ведеться з дотриманням Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» та інших нормативно-правових актів;
- бухгалтерська служба виконує свої повноваження та завдання в повному обсязі;

- господарські операції фіксуються згідно розробленого єдиного плану рахунків розробленого для державного сектору з урахуванням гармонізації бюджетної класифікації;

- з освоєнням нового плану рахунків установа розробила облікове положення щодо використання нововведень при застосування нових рахунків, затвердила власну кореспонденцію субрахунків з урахуванням соціальної особливості;

- отримані доходи у вигляді одержаних асигнувань витрачаються за призначенням з фіксацією події в органах державної казначейської служби;

- залучаються додаткові фінансові надходження для 100% виконання обсягу додатково потреби в грошових коштах для уникнення кредиторської заборгованості у сфері надання соціальних послуг та допомог;

- установа налагоджує електронний кабінет звітування про виконану роботу, як для пересічного користувача, так і для головних розпорядників бюджетних коштів.

З дослідженням ведення бюджетних державних програм установа справляється з успіхом та освоює нові цільові державні програми притаманні сучасному соціально-економічному становищу держави.

Висновок, видатки установи протягом звітного періоду були здійснені в межах бюджетних повноважень. Управління формує початкові кошториси максимально наближені до фактичної потреби для уникнення несвоєчасного корегування річних показників та пошуку нових фінансових резервів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України, 2010. - № 50-51. - ст.572. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Крикун, Т.І. Формування видатків бюджету на соціальне забезпечення / Т.І. Крикун // Економіч. вісн. ун-ту. Фінанси, грошовий обіг, кредит. – Вип. № 30/1.– с.162.
3. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі зі змінами та доповненнями: наказ МФУ України від 29.12.2015 року №1219. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Михайлов М.Г. Бухгалтерський облік у бюджетних установах : навч. посіб / М.Г.Михайлов, М.І.Телегунь, О.П.Славкова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 384 с.
5. Шара Є.Ю. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях : навч. посіб. / Є.Ю. Шара. – К. : ЦУЛ, 2011. – 440 с.
6. Бондарчук, М.К. Планування бюджету на основі цільових програм / М.К. Бондарчук, І.С. Скоропад // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.2. – с. 182-185.
7. Стратегія розвитку системи управління державними фінансами №34 від 16.01.2007 року: постанова КМУ від 16 січня 2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF>.
8. Заходи щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2018-2025 роки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: buhgalter.com.ua.
9. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: навч. посіб. / Л.Панкевич, М. Зварич, Р.Бойко, Л. Лученко. – Львів: Аверс, 2002. - 316 с.

10. Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету: наказ МФУ від 28.01.2002 р. № 57 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

11. Державна казначейська служби України Головне управління у Донецькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/reg/control/don/uk/publish/category/339929>.

12. Фещенко Л.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / Л.В. Фещенко, П.В. Проноза, Н.В. Кузьмінчук. - К.: Кондор, 2008. – 440 с.

13. Про результативні показники бюджетної програми: наказ МФУ 10.12.2010 р. №1536 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.

14. Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг: постанова КМУ від 01.10.2014 р. №505 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>.

15. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України 28 лютого 1991 року № 796-XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.help/law/796-XII/edition17.07.2018/page416>.

16. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання соціальної допомоги особам, які мають особливі заслуги та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною: Постанова КМУ від 16 березня 2016 р. № 272 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272-2016-%D0%BF?lang=ru>

17. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України 6 жовтня 2005 року N 2961-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>.

18 Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21 березня 1991 року N 875-XII [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12>

19. Про реабілітацію інвалідів України: Закон України від 6 жовтня 2005 року N 2961-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>.

ДОДАТКИ

1. Додаток А – «Кошториси» та «Плани асигнувань загального фонду бюджету» за 2016 рік, «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду №2д»;

2. Додаток Б – «Кошториси» та «Плани асигнувань загального фонду бюджету» за 2017 рік, «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду №2д»;

3. Додаток В – «Кошториси» та «Плани асигнувань загального фонду бюджету» за 2018 рік, «Звіт про надходження та використання коштів загального фонду №2д».